

IOR uten vinner

Det vakte oppsikt da Oljedirektoratet i vår for annen gang lot være å dele ut IOR-prisen (Improved oil recovery). Oljedirektoratet fant dessverre ingen verdig vinner i 2008, men tror på nye og gode kandidater for 2009.

Eldbjørg Vaage Melberg
Emile Asley (foto)

Oljedirektoratets IOR-pris gis til selskap, institusjoner eller enkeltpersoner som viser mot, vilje og evne til å øke oljeutvinningen utover de lovpålagte forventningene.

Sjefingeniør Rolf Wiborg i Oljedirektoratet understreker at det alltid forventes en "ekstraordinær innsats" av prisvinnere: "Det blir gjort mye godt

arbeid, men IOR-prisen er en pris for evne til å ta beslutninger utover lovpålagte prosjekt. Det blir ingen gullmedalje i OL bare av å stille på startstreken," sier Wiborg.

I fjor ble det gjort mye arbeid for å øke oljeutvinningen slik at produksjonen kunne opprettholdes i forhold til planer som allerede var godkjent, men

utover det ble 2008 et skuffende år, til tross for høye oljeprisforventninger, ifølge Wiborg.

Kirsti Veggeland er medlem av priskomiteen. Hun har arbeidet med problemstillinger knyttet til økt utvinning i en årrekke, i Oljedirektoratet og på sin forrige arbeidsplass, Rogalandforskning (IRIS). Hun ser at det blir gjort mange

studier og evalueringer – "men lite synes å bli vedtatt. IOR-prisen er belønning for modige vedtak, ikke for studier og planer," understreker hun.

Da det ble kjent at Oljedirektoratet ikke ville dele ut noen IOR-pris for 2008, rykket Oljeindustriens Landsforening ut i media og stilte seg uforstående til dette. Andre mente at det var på sin plass at direktoratet på denne måten synliggjorde fraværet av beslutninger – og at dette er et problem for industrien.

Wiborg er glad for reaksjonene. Han er sikker på at Oljedirektoratet får mange verdige kandidater til 2009-prisen. Oljedirektoratet fant heller ingen verdige vinnere i 2002, etter flere år med lave forventninger og nedskjæringer i industrien. Året etter kom det flere modige beslutninger som har ført til stor inntjening på felt de siste årene.

Vis mot

Johannes Kjøde, direktør for funn og felt i Nordsjøen, understreker poenget

med å vise mot. Oljeselskapet Phillips fikk prisen i 2000 for beslutninger om å videreføre tiltak for økt utvinning på Ekofisk til tross for dårlige tider og generelle innskrenkninger i industrien.

" Dette var dristige beslutninger som ble tatt i en periode med lav oljepris. Nå er oljeprisen høy – og enda høyere har den vært, men det blir ikke fattet tilsvarende modige beslutninger," sier Kjøde, som ser en trend der oljeselskapene har "prioritert kortsiktige tiltak for å øke produksjonen fra dag til dag framfor å sette i verk tiltak med langsiktige produksjonsperspektiver."

Wiborg mener at Oljedirektoratets beslutning om å la være å dele ut IOR-pris i 2008 allerede har hatt en positiv effekt: "Vi som følger arbeidet i utvinningstilatsene tett, ser at det skjer mye. Han ser minst et par kandidater som kan være verdige IOR-prisen 2009.

"Oljedirektoratet vurderer hvert år både kandidater som blir foreslått av eksterne forslagstillere og kandidater

som vi selv finner gjennom arbeidet i både utvinningstillatsene, og i samarbeid med forskningsinstitusjoner og service- og leverandøri industrien.

"Oljedirektoratet har observatørstatus i alle lisenskomiteer – med talerett. Og den bruker vi," understreker Wiborg, som peker på at det å følge opp selskapene og å være en pådriver for initiativ som øker lønnsomheten på de ulike feltene er årsaken til at Oljedirektoratet er med på disse møtene.

Folkets ressurser

Han minner om at Oljedirektoratet og Olje- og energidepartementet i disse møtene representerer den største eieren av olje- og gassressursene, skattebetalerne, eller deg og meg. Og at det er myndighetene som påtar seg den største risikoen gjennom det norske skattesystemet på sokkelen og som eiere av 67 prosent av aksjene i Statoil og 100 prosent av Petoro. Rettighetshavernes oppdrag er å forvalte de enkelte felt

På norsk sokkel blir over halvparten av oljen liggende etter de planene som er vedtatt i dag. Det er ikke god ressursforvaltning å la lønnsomme ressurser ligge igjen i undergrunnen, eller å gå fra bordet for tidlig, mener Oljedirektoratet.

”Bare én prosents økning av oljeproduksjonen utover vedtatte planer kan gi inntekter i området 100 til 150 milliarder kroner med dagens oljepris.”

(Johannes Kjøde, OD-direktør)

som de har fått ansvaret for å drive, slik at netto overskudd blir størst mulig. Myndighetene er til stede for å se til at lover, regler og forskrifter blir fulgt.

Verdiskaping

Kjøde vil gjerne nyansere bildet av Oljedirektoratet som en ensidig pådriver for økt oljeutvinning: ”Vi er opptatt av verdiskaping, ikke av volumer. Når det framstilles som om vårt mål er å få ut alt til den siste oljedråpe, er det feil. Vi er opptatt av at selskapene skal produsere det som er lønnsomt. Men som ressursforvaltere kan vi ikke sitte stille og se på at mer enn halvparten av oljen blir liggende igjen i undergrunnen hvis feltene avsluttes i tråd med dagens planer. Verdiskapingen kan bli enorm både for selskapene og for samfunnet dersom vi klarer å få ut mer enn dette. Bare én prosents økning av oljeproduksjonen utover vedtatte planer kan gi inntekter i området 100 til 150 milliarder kroner med dagens oljepris.”

Kjøde viser til Oljedirektoratets og Olje- og energidepartementets stolte historie fra Ekofisk vanninjeksjonsprosjekt. Rettighetshaverne trengte tilpassninger i rammebetingelsene for å kunne ta de store og risikofylte beslutningene i 1984. Det har gått enda bedre enn noen turde håpe.

Oljeutvinningen fra Ekofisk er mer enn fordoblet, og mer skal det bli de neste 30 årene.

Veggeland mener at det ikke satses nok på forskning, teknologiutvikling og pilotprosjekter og hun savner vilje til å ta i bruk nye metoder på feltene. Det er sannsynligvis fremdeles store inntjeningsmuligheter her. Hun understreker også Oljedirektoratets rolle for å få til industrisamarbeid – utover det enkelte felt og den enkelte utvinnings-tillatelse.

Historisk har Oljedirektoratet vært engasjert i store forskningsprogrammer for økt utvinning, som for eksempel SPOR (Statlig program for økt oljeutvinning og reservoarteknikk) og RUTH (Reservoir utilization through advanced technology help). Disse programmene er avsluttet.

Pådriver

Nå er Oljedirektoratet sekretariat for Force, et samarbeidsorgan mellom myndighetene og oljeselskapene. Force skal blant annet virke som en pådriver i arbeidet med å få til offshore pilotprosjekter, eller fullskala-testing ute på felt, der oljeselskapene samarbeider på tvers av felt og utvinningstillatelser. Det var en arbeidsgruppe i Force som i 1997 foreslo at Oljedirektoratet skulle dele ut en IOR-pris.

”Ikke glem at selskapene er pålagt å forske og samarbeide, gjennom regelverket, i lisensavtalene og i planene som vedtas for utbygging og drift,” sier Wiborg.

Derfor skal IOR-prisen gis for mot og vedtak. Han framholder at Norge er ”verdens gunstigste land å forske i fordi det er du og jeg som betaler brorparten, oljeselskapene får trekke forskningsinvesteringer av på skatten.”

Stjerneeksempler

Norsk Hydro var det første selskapet som fikk IOR-prisen, fordi selskapet våget å satse på Troll olje. Det var mange som mente at oljelaget i Troll var for tynt at oljen kunne utvinnes. Troll var i en periode norsk sokkels største oljeproducent. Troll olje er også et eksempel på godt samspill mellom myndighetene og industrien.

Analyseselskapet Econ har i en analyse av Trollfeltet pekt på at oljen neppe hadde blitt utbygd uten Oljedirektoratets aktive medvirkning, på samme måte som de mange hundre milliardene ekstra kroner i inntekt fra Ekofisk aldri ville blitt virkelighet uten Oljedirektoratets første ressursdirektør, Farouk Al-Kasim og hans mange dyktige medarbeidere, tidlig i 1980-årene. ❁